

MUSTAA SAMETTIA

LEILA
SIMONEN

Mustaa samettia

Leila Simonen

Mustaa samettia

SAGA Egmont

Mustaa samettia

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1999, 2020 Leila Simonen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788728241387

1. POD edition

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com – a part of Egmont, www.egmont.com

1

Lasnamäen karusta silhuetista tornitaloineen jäi vain kuva verkkokalvoilleni, kun hopeanvärinen Mercedes kääntyi Kosetielle, laskeutui pehmeästi mäkeä alas ja kaarsi lehtevien puutarhojen ympäröimän omakotitaloalueen laiskasti mutkittellevaa tietä. Mutta Mersu ei ollut laiska, sen vauhti kasvoi ja pelkäsin allamme paukkuvan poliisin siviili-Ladan hajoavan siihen paikkaan.

Mersun hopeakylki välähti, se kääntyi vasempaan ja hävisi korkeassa puuaidassa auenneen portin aukosta. Tonttia kiertävä aita oli ainakin kaksi ja puoli metriä korkea ja laudoitettu tuplasti siten, että vain hitaasti liikkeessä ja silmiään siristämällä saattoi nähdä ison tasaiseksi parturoidun nurmikentän ja valkoiseksi rapatun valtavan talon.

– Helkkari, pääsi suustani ja jysäytin nyrkillä Ladan kojelautaan. Se pölähti tomua, joka jäi kimmeltämään auringonvalossa.

– Teräsvuo, tuonne menemiseksi tarvitaan läpi-otsimisorder, mutisi virolainen konstaapeli ratin takaa.

– Mikä? pääsi suustani.

– Tarvitaan... Kalev etsi suomalaista termiä: –

Kotietsintälupa.

Lada lähti liikkeelle ja nojauduin kartanlukijan paikalla etuistuimen selkänojaan. Turvavyö oli painanut oikean solisluuni araksi. Onneksi Ladassa sentään oli turvavyö, sen verran reipasta menoa olimme pitäneet. Hengitin syvään ja kiskoin ylös noussutta minihametta turhaan kohti polvia.

– Huti siis tuli, totesin virolaiselle kumppanilleni. Kalev nyökkäsi, mutta näytti täysin rauhalliselta.

– Ei Tallinnan poliisivoimat riitä kaikkeen, hän tuumasi.

Mafia lienee täällä hyväksytty luonnonvoimaksi kuin taifuunit tropiikissa, ajattelin. Silti kismitti. Olin saanut komennuksen Suomessa seurata venäläistä miestä, jota epäiltiin parituksesta. Tiesin, että takana oli suurempi epäily, muutoin ei asialle olisi lähdetty. Huumeita, aseita, ihmiskauppaa, rahanpesua.

Olin 37-vuotiaana rikosylikonstaapelina valmis suurempiin juttuihin kuin ryyppyjengien puukotusjuttujen tai itsemurhien selvittelyyn. Janosin haasteita, isojen roistojen jahtaamista. Ja nyt en ollut varma, olinko kaivannut juuri tätä.

Olin aamulla astunut Helsingissä samaan laivaan kuin epäilty autoineen. Olin viettänyt pitkän päivän Georg Otsilla, roikkunut baarissa minihameessa pyöritellen koristeellista cocktail-lasia, tanssinut humalaisten suomalaismiesten kanssa puolalaisen bändin tahdissa humppaa ja makarenaa.

Kohteeni istui toisen gorillalta näyttävän kanssa ravintolan nurkkapöydässä ja joi drinkkejä. Virolainen kollegani – tämä

Kalev – odotti Tallinnan satamassa siviili-Ladassa ja aloitimme seuraamisen sieltä. Hopeanvärinen Mersu lipui lautan uumenista, selvisi tullista ja passintarkastuksesta nopeasti ja kaarsimme pian sen perässä Tartu maantielle.

Liikenne oli vilkasta, enkä usko mersumiesten kiinnittäneen meihin aluksi huomiota. Mersu kääntyi Peterburitielle ja sieltä Lasnamäkeen. Paljas tornitalojen lähiö aukesi eteeni kuin kaupunkisosiologin painajainen. Ilman puita aukeava korkea tila, vain kerrostaloja ja asfalttia. Välissä bussipysäkkejä, joilta pääsi pois, jonnekin missä oli kaunista, missä oli ihmisiä, työtä. Lasnamäessä oli vain asuintaloja ja R-kioskeja ja viinaa myyviä pysähtymiskeitaita.

Olimme seuranneet Mersua lähes puoli tuntia, kun auto kaarsi korkean talon pihaan Sikupillissä. Miehet menivät taloon ja me jäimme istumaan Ladaan. Kalev käänsi auton nokan valmiiksi lähtösuuntaan. Miehet eivät viipyneet kauaa talossa, ja kun he astuivat ulos ja toinen tähyili ympäröivää maisemaa, otin Kalev-paran pään käsieni väliin.

– Suutele minua, vaadin ja hän totteli hämmästyneen näköisenä. Hengitys haisi valkosipulilta ja pesemättömiltä hampailta.

Mutta romanttinen kohtauksemme ei vakuuttanut mersumiehiä pitkään. Kun Kalev kaasutti auton perään, olimme ainoat autot kadulla puolityhjän parkkipaikan jälkeen. Jonkin aikaa uskoimme näkymättömyytemme, mutta kun Mersu lisäsi vauhtia, meidän piti tehdä samoin. Lasnamäki oli liian paljas, olimme kuin tarjottimella. Kaksi peräkkäin kiitävää autoa.

Meidät oli siis huomattu jo Lasnamäessä ja nyt väijyn kohde oli kadonnut takaa-ajon jälkeen Kosetiellä sijaitsevan ökytalon aidan taakse. Kansainvälinen yhteistyö oli vetänyt vesiperän ja

suussani maistui vieläkin Kalevin sylki jä eilinen valkosipuli. Miksen sittenkin mennyt siistiin sisähommaan, vaikkapa toimistosihteeriksi virastoon?

Kalev käänsi Ladan, ja auto jatkoi paukkuen matkaa kohti keskustaa, takaisin Tallinnan poliisiasemalle. Katselin mietteissäni Piritan kloostrimetsän huimaavan pitkiä ja solakoita mäntyjä ja niiden välissä kimmeltävää auringonkiloa. Sekä Tallinnassa että Helsingissä kesäkuun kaksi ensimmäistä viikkoa olivat olleet helteisiä. Avasin ikkunan. Risteyksessä odotimme kauan, ennen kuin siviiliautona saimme tilaa sen verran, että pujahdimme jylisevän liikenteen sekaan. Käännyimme Piritatielle kohti kaupunkia. Liikenne jytisi valtatiellä molempiin suuntiin, ja autojen pakokaasu näkyi sinisenä savuna ja tuntui sieraimiin.

Suljin auton ikkunan, kun Tallinnan lahden ominaishaju tuli tuulen mukana. Raikkaan aamutuulen sekaan sekoittui tuoksu, joka toi mieleen Tallinnan kaupungin jätehuollon ja läheisen sataman öljykatastrofin yhdistelmän. Silti rannan mustasta mönjästä hieman kauempana vedessä lipui joutsenia.

Nyt kun aurinko paistoi täydeltä terältä, lapsia ryntäsi riemusta kiljuen veteen, jossa näkyi jo uimarien päitä. Rannalla jätepuiden ja roskien seassa makasi auringonpalvojia, samoin kuin ruoholla laatoitetun rantakadun ja Piritatien välissä, jota Ladamme muun liikenteen tavoin nopeusrajoituksia uhmaten kiisi.

Satamasta lähti juuri Tallink, joka töräytti kumeasti torvea ja kääntyi majesteettisesti. Vaalean keltainen savujana jäi taivaalle kuin morsiusneidolta pudonnut laahus. Ympäristöongelmat tulevat räjäyttämään tämän tasavallan, jos ei prosenttiverotus ja kuilu rikkaiden ja köyhien välillä sitä tee, mietin.

Palaveri Tallinnan poliisilaitoksella oli lyhyt. Inspektor Roosikrantsi pahoitteli turhaa keikkaamme, vaikka saimmehan ainakin nähdä, miten komeasti Virossa voi venäläinen mafiapomo asua, hän naurahti kuivasti.

Istuin automatkan satamaan hiljaisena. Keikka Viroon oli vaihtelua arkeen, joka Helsingin rikospoliisin väkivaltaajaoksessa yleensä oli rikostutkinnan arkista puurtamista, puukotuksia, ryöstöjä, perheväkivaltaa. Nyt olivat mukana suuremmat kuviot, venäläinen mafia, ilotyttöbisnes ja järjestäytynyt rikollisuus. Vaihtelu teki minulle hyvää. Olin saanut opintojen vuoksi virkavapaata viime vuonna, nauttinut silloin yksityisetsivän työstä ja oikeustieteellisistä ja psykologian opinnoista. Ehkä tämä tutkinta antaisi aivoilleni lisäpotkua, koska virkavapaan iloista en saisi pitkään aikaan nauttia. Olin seuraavat vuodet tiukasti rikosylikonstaapelin virassani, jos ei mitään kummempaa tapahtuisi.

Jonotus laivaan oli lyhyt, olimme autoletkassa, jonka katamaraani nielaisi nopeasti ja tehokkaasti. Ripeät nuoret miehet viittoivat meille paikan, kiinnittivät Saabimme köysillä kanteen kiinni ja ohjasivat meidät ystävällisesti ylös Nordic Jetin oleskelutiloihin.

Poikkesin naistenhuoneessa ja katsoin itseäni peilistä. Hellekesä näkyi naamastani: olin saanut mukavasti rusketusta, joka sopi kuparinvärisiin hiuksiini hyvin. Vihreät silmäni olivat kirkkaat eikä väsymys näkynyt niissä. Menin lähemmäksi peiliä ja tarkistin oliko aurinko tuonut ryppyjä silmäkulmiini. Ei sanottavasti, kyllä naurunrypyt pian nelikymppisellä naisella jo saavatkin näkyä. Toisin kuin tulomatalla, nyt en tarvinnut edes huulipunaa.

Ja asuni, farkut ja t-paita, saivat kelvata, kun ei tarvinnut enää roikkua näkyvällä paikalla, mutta poliisiksi näkymättömänä. Minihame sai pysyä nyt repussa. Ja kotimatka katamaraanilla olisi nopea, vain puolisentoista tuntia ja olisimme Helsingissä. Ensi viikolla keskittyisimme tutkimaan jahtaamamme miehen verkostoja Suomessa.

Liityin työtovereitteni seuraan aluksen salongissa. Pasilanraition kollegoistani matkalla olivat mukana Jurmo ja Lemmetyinen, kaksi tavallisinta työpariani. Jurmo oli nuori perheenisä, kiltti mies, jonka kanssa kävin ampumassa viikoittain. Lemmetyinen oli vanha taisteluparini, yli 50-vuotias poliisinjötikkä, joka oli toisinaan ärsyttävän kyyninen ja sovinnistinen naispuolisia kollegoitaan – ja naispuolisia asiakkaita kohtaan. Kolmantena istui Tenkanen, uusi ylikonstaapeli, joka oli aloittanut väkivallassa vuoden alusta. Häntä en oikein tuntenutkaan. Pitkä, tumma, tarkkaavaisennäköinen mies.

Nordic Jet oli poliisilaitoksen budjettiin lentoa halvempi ja meidän hermoillemme Georg Otsia nopeampi. Istuimme siistissä salongissa kuin pulleassa linja-autossa. Ihmiset olivat omissa ryhmissään, joivat kahvia, joku kuohuviiniä. Vain nurkkapöydässä piti meteliä iloinen seurue. Mutta väki ei kulkenut edestakaisin eikä örissyt humaltuneena. Eikä tarvinnut tanssia, ei humppaa eikä makarenaa.

Vastapäätä istuva Lemmetyinen haki toisen oluen. Olimme siirtyneet hänen ehdotuksestaan neljän hengen pöytään ikkunan vierestä, jossa istuttiin kuin bussissa, kahta rinnan, mutta aivan merenpintaan ulottuvan lasisen seinän vieressä. Lemmetyisen tuoppia pitelevä koura vapisi, ja kun hän laski lasin pöydälle, kädet siirtyivät puristamaan käsinojia.

Pelkäsikö Lemmetyinen vettä, isoa vettä kuten merta, aloin miettiä. Urheilusukellusta harrastavana osasin kunnioittaa merta, mutta en pelännyt sitä. Meren pelkäämisellekin on varmaan oma fobia-nimensä. Lemmetyisen silmät osuivat aluksen esitteeseen ja hän tarttui siihen. Hän selasi hermostuneena tax free -esitettä ja luki ääneen:

– Tämä alus on 60 metriä pitkä ja vain 16 ja puoli metriä leveä. Hirveän pieni, Lemmetyisen ääni oli hätääntynyt.

Otin toisen esitteen pöydältä käteeni ja jatkoin katamaraanin teknisistä tiedoista: – Syväys lähes kolme metriä, kuollut paino 120 tonnia.

– Kuollut paino, Lemmetyinen vilkuili ympärilleen. – Tämä on varmasti venäläisten tekemä, kiikkerä kuin mikä.

– Saihan ne venäläiset miehen avaruuteenkin. Ja sitä paitsi, tämä kulkee Norjan lipun alla, yritin rauhoittaa. Äidilliset vaistoni olivat nousseet, kun tajusin tavallisesti niin nenäkkäällä ja itsevarmalla Lemmetyisellä heikkouden, josta en ollut tiennyt. Miehellä oli paniikkihäiriö. Tieto rauhoittaa, ajattelin ja jatkoin esitteen lukemista.

– Voimansiirto kaksi kertaa alennusvaihe ja tietokoneohjatut vakaimet kummassakin ponttoonissa.

Lemmetyisen kalpeus syveni: – Alennusvaihe. Sekundakamaa ne norjalaiset vie just Viroon. Tietokoneohjatut vakaimet. Ei kovin luotettavaa, tietokoneet tilitys koko ajan.

Jatkoin lukemista pinttyneenä ajatuksenani saada Lemmetyisen paniikkikohtaus laukeamaan:

– Matkustajia mahtuu 428 ja 55 henkilöautoa tai kaksi bussia ja 38 henkilöautoa. Kollegani puristi käsinoja rystyset valkoisina. Tunsin itseni maalais-peruskoulun juuri palkatuksi opettajaksi, jonka uskottavuus oli alusta alkaen kyseenalaistettu.

Lemmetyinen vilkuili ovelle ja hengitti raskaasti. Odotin hänen koska tahansa syöksyvän ulos. Tenkanen ei tuntenut Lemmetyistä eikä osannut pitää hänen käytöstään kummallisena. Hän vaihtoi puheenaihetta:

– Mä en ole koskaan käynyt Tallinnassa, kuvitelkaa. Oli kiva, kun ehdittiin vähän kävellä vanhassa kaupungissa ja poiketa siellä kahvilassakin.

Jurmo alkoi nauraa: – Vaikka kahvilan nimi olikin vähän harhaanjohtava. – Hah haa, mies paljasti komean hammasrivin ja katsoi Lemmetyistä.

Lemmetyinen mulkaisi toisia, mutta näytti rennommalta. Jurmo alkoi kiusoitella häntä: – Sinäkin lähdit mukaan, kun oli kerran kunnan sisävessakin.

Lemmetyinen näytti vaivautuneelta: – En minä mitään viron kieltä osaa, englantia vain.

Tenkanen hymyili myös ja minä naljailin: – Kahvila VesiVeski SuurKarjalla, tunnettu erinomaisesta vessastaan.

– Olihan ne leivonnaisetkin ihan maistuvia, pisti Tenkanen väliin. – Eihän se ensimmäisenä tule mieleen, että vesiveski tarkoittaa vesimyllyä.

Lemmetyinen näytti unohtaneen katamaraani-paniikkinsa, hymyili ja otti pitkän kulauksen tuopista. Minä jatkoin mieliaiheestani, joka merkillisesti tuntuu liittyvän aisteihin. Makuihin, tuoksuihin, ihmisten välisiin suhteisiin:

– Mutta miten sais virolaiset miehet tuoksumaan hyväälle? Kalev, tämä inspektor, naurahdin, kun muistin suutelukohtauksemme: – Hänkin haisi hirvittävästi hielle. Eikö Virossa ole saatavilla dödöä miehille?

Tenkanen nojasi kyynärpäät pöytään: – Ei kuulu miehiseen imagoon tuoksua hyväälle, hän ehdotti.

– Miehet käyttävät nailonpaitaa, pesemättä monta päivää sitä samaa, ehdotti Jurmo. – Keinokuitu imee hien eikä hengitä.

– Mutta silti en käsitä, intin. – Naiset tuoksuvat tosi hyvälle, vaikka niilläkin on keinokuituvaatteita.

Lemmetyinen seurasi keskustelua jo aivan rentona. – Kyllähän hiki alkaa haista, jos ei pese vaatteitaan. Mutta ei siihen mies kiinnitä huomiota, jos toinen mies haisee hielle.

– Totta, se on vähän niin kuin henkilökohtainen asia, jatkoi Jurmo.

– Mutta ajattele niiden vaimoja, tyttöystäviä, jankutin. – Jos mulle on rankkaa olla tunti samassa autossa, kun kollega haisee pesemättömälle, miten niiden vaimot kestää vuosikausia? Ja miksei ne vihjaa, että vois käyttää rexonaa.

– Eihän siitä kauan ole, kun suomalainen mieskään ei käyttänyt hygieniatuotteita. Saippua ja sauna kerran viikossa riitti, muistutti Tenkanen.

– Mutta meillä oli luonnon materiaalia paidat, flanellia ja puuvillaa, sanoin.

– Siinä olis jollekin missio saada virolaiset miehet peseytymään, pesemään paitansa ja käyttämään dödöä, tuumasi Jurmo.

– Ja olis se kulttuuriteko naisillekin ja yleinen viihtyvyys paranisi, heitin. – Ja joku tekisi sillä hyvän bisneksen, saippuan kulutus nousisi. Espanjalaiset miehet tuoksuu tosi hyvälle.

– Missä sä olet päässyt espanjalaisia miehiä haistelemaan, kiinnostui Jurmo.

– Kielikurssilla, ja matkoilla tietysti, Kanarian saarilla.

– Tässähän täytyy panostaa hygieniaan, ettei tule pyyhkeitä Susilta, virnisteli Jurmo muille miehille.

– Onko niin, että Virosta jäi käteen vain minihameiset naiset ja haisevat miehet, siis turistivaikutelmana? kysyi Tenkanen.

– Ne hameet kyllä olikin sitten lyhyitä, virkistyi Lemmetyinen. – Ja korot korkeita.

Lemmetyinen näytti taas ihan normaalilta, alkoi kertoa vitsiä Tenkaselle. Katsoin ulos. Tulimme juuri Kustaanmiekkaan. Alus olisi Katajanokalla alle kymmenessä minuutissa. Olisin kotona Jääkärinkadulla puolessa tunnissa.

Illalla haluaisin haistella Mikaa, poikaystävääni, jonka kanssa olin seurustellut vuoden. Olin iskenyt hänet Hakaniemen Solanan kuntosalilta, mutta suhteeseemme oli tullut muutakin kuin seksi. Kiintymystä, lämmintä ystävyyttä, yhteistä huumoria, kenties rakkauttakin. Mikalla oli polkupyörälähettiläsfirma, joka piti miehen kiireisenä. Hän oli mies minun makuuni: vaalea, sporttinen, hauska, älykäs ja vielä kaiken lisäksi syvälinen keskustelija.

Kaivoin kännykän taskustani ja panin hänelle tekstiviestin. Vastaus piippasi takaisin heti. ”Ei käy tänään, hunajapeppu. Poikien kanssa sählyä.”

Huokasin. No, menen lenkille ja sitten yksin nukkumaan. Huomenna maanantaina olisi vapaapäivä.

2

Aamusta nukuin pitkään, tein aamiaista ja luin Hesaria. Istuin ikkunan ääressä, hörpin tuoremehua nauttien kiireettömyydestä. Aurinko paistoi vastapäisen talon seinään, tulisi taas hellepäivä. Nostin aamiaisastiat altaaseen päättäen pestä ne myöhemmin. Tein viisikymmentä vatsalihasliikettä, otin nopean suihkun ja lähdin ulos ilman päämäärää.

Päivä oli aurinkoinen, muutama poutapilvi nökötti taivalla. Kävelin Korkeavuorenkatua ylös kohti keskustaa ja suuntasin Espan puistoon jäätelölle. Puisto oli täynnä väkeä, turisteja, koululaisia, lounastauolla olevia, kiireensä hetkeksi unohtaneita ihmisiä. Värikkäitä asuja, iloisia ääniä ja touhua.

Äkkiä näin ihmisjoukossa tutut kasvot. Tungeksin vaalean naisen luo yrittäen ottaa häneen katsekontaktia. Se oli vaikeaa, koska minulla oli aurinkolasit.

– Suvi, terve! Kaunis nainen edessäni pysähtyi. Hänellä oli mustat farkut ja kermanvärinen, silkin oloinen paitapusero, eikä meikkiä.

Nainen katsoi minua orvokinsinisillä silmillään. Otin lasit silmiltäni. – Susi, hän huudahti venyttäen uuta iloisena ainakin kolmen äänteen verran.

Halasimme: – Hei, muisto paleoliittiselta kaudelta, hihitin.

Olimme olleet lukiossa yhtä aikaa ja hyviä kavereita. Suvi tuli toisesta koulusta, joten tutustuin häneen vasta silloin. Elämä oli tullut väliin, emmekä olleet pitäneet yhteyttä vuosikausiin. Silti tuntui hyvältä nähdä taas.

– Mennäänkö kahville, Suvi sanoi.

– Ilman muuta. Strindberg on tuossa, mennäänkö sinne?

– Ihan hyvä, mennään vain. Yläkerta on aika rauhallinen.

Ylitimme kadun kikatellen ja kiipesimme kahvilan yläkertaan. Valtasimme loosin ikkunan vierestä. Muistin, että olin istunut samassa pöydässä etsivänä vuotta aikaisemmin, seuranani muun muassa naiskansanedustaja, joka sittemmin murhattiin.

– Mitä sä otat? kysyin. Vatsani oli aivan täynnä. – Mä otan vain kupin kahvia.

– Mulle käy tee ja sitten jokin kahvileipä.

Tarjoilija tuli nopeasti, teimme tilauksemme ja keskityimme toisiimme.

– No, mitä sulle kuuluu? Kerro kaikki, sinä ensin, vaadin hymyillen.

– Mistä mä oikein aloitan. Viimeksi mä kuulin sun interrail-matkoista. Mitä on tapahtunut sen jälkeen, Suvi laskeskeli. – Mä kävin sen kauppaopiston, olin töissä pari vuotta ja arvaa mitä?

– No?

– Jatkoin sitten kauppakorkeassa, tosin se on vieläkin kesken. Ja taitaa jäädä. Mä olen nykyään yksityisyrittäjä. Suvi vaikeni.

Entinen kauppaja- ja teollisuusministeri Thorvald Löfhjelm löytyy helsinkiläisen seksiklubin kellarista kumipuvussa. Kuolleen miehen kädet on lukittu rautoihin. Rikosylikonstaapeli Susanna ”Susi” Teräsvuo saa tapauksen tutkittavakseen, sillä on epäselvää, onko kyseessä vahinko vai kylmäverinen surma. Murhaaja voi olla seksityöläinen, entinen rakastajatar tai liikekumppani, jokin politiikasta jäänyt vihamies...

Vaihtoehtoja on, johtolankoja ei niinkään. Millaista likapyykkiä entiseltä ministeriltä on jäänyt nyt julkisesti pestäväksi?

Leila Simonen (s. 1951) on suomalainen kirjailija ja yhteiskuntatieteiden tohtori. Hän on kirjoittanut tietokirjoja sekä viisi rikosylikonstaapeli Susanna ”Susi” Teräsvuon tutkimuksia kuvaavaa dekkaria.